

2016	II	20	1100	J - 702	(M)
MARATHI (02)					
Time : 3 Hrs.		(7 Pages)		Max. Marks : 80	

प्र. १. खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे ३०० शब्दांत निबंध लिहा : [१०]

- (१) मुलगी झाली हो !
- (२) सूर्य उगवला नाही, तर .....
- (३) महाविद्यालयातील स्नेहसंमेलन
- (४) वृद्धाश्रमातील वृद्धाचे मनोगत

प्र. २. (अ) खालील काव्यवेच्याचे रसग्रहण करा : (६) [१०]

मानवता
 अन्याय घडो कोठेही
 चिडून उठूं आम्ही
 घाव पडो कोठेही
 तडफडूं आम्ही
 हाल पाहून हळहळू
 होवोत कोठेही
 पिळणूक पाडील पीळ आम्हां
 असो कोणाचीही
 वजन आमच्या छातीवर
 पायांतल्या बेड्यांचे दासांच्या
 वळ पाठीवर आमच्या
 चाबूक उडो कोठेही

अवघ्या अभाग्यांचे अश्रू
उभे आमच्या डोळ्यांत
दुःखितांच्या वेदनांच्या
कळा उरांत आमच्याही
संवेदना साऱ्या जगाची
हृदयांत आहे भरभरून
नातें नवीन असें काहीं
जोडून आहोंत आम्ही
मानव तेही मानव आम्ही !

— कवी अनिल

किंवा

(अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे १५ ते २० ओळींत
संवादलेखन करा :

- (१) भाजीविक्रेत्याशी संवाद.
- (२) दंतवैद्याशी संवाद.
- (३) भ्रमणध्वनी (मोबाइल) वापराबाबत दोन मित्रांमधील / मैत्रिणींमधील
संवाद.

(ब) खालील प्रश्नांच्या उत्तरांचे योग्य पर्याय निवडून लिहा : (४)

(१) खालील नामासाठी योग्य विशेषण वापरा :

मूल -

- (अ) जर्जर (ब) सौम्य (क) कर्कश (ड) गोजिरवाणे

(२) खालील शब्दाला समानार्थी शब्द निवडा :

आई -

- (अ) स्त्री (ब) ममता (क) जननी (ड) माया

(३) गटात न बसणारा शब्द ओळखा :

(१) पाणी -

- (अ) जल (ब) नीर (क) माती (ड) तोय

(२) झपझप -

- (अ) लपलप (ब) टपटप (क) रपरप (ड) चपचप

प्र. ३. खालील प्रश्नांच्या उत्तरांचे योग्य पर्याय ओळखून लिहा :

[१२]

(अ) खालील पर्यायांतून निर्दोष शब्द ओळखा :

(२)

(१) (य) महत्त्वकांक्षा

(२) महत्त्वाकांक्षा

(ल) म्हत्वकांक्षा

(व) महंत्वकांक्षा

(२) (य) दुष्काळ

(२) दुस्काळ

(ल) दुषःकाळ

(व) दूष्काळ

(ब) खालील वाक्प्रचारांच्या अर्थाचा योग्य पर्याय ओळखा :

(२)

(१) पाळत ठेवणे -

(य) पाठमोरे होणे

(२) मागोवा घेणे

(ल) पिच्छा करणे

(व) लक्ष ठेवणे

(२) मान डोलावणे -

(य) मान हलवणे

(२) पसंती दर्शविणे

(ल) नमस्कार करणे

(व) शरण येणे

(क) (१) खालील वाक्याचे विधानार्थी रूपांतर ओळखा :

(१)

वाक्य : राष्ट्रध्वजाचा अपमान करणे योग्य आहे का?

पर्याय :

(य) राष्ट्रध्वजाचा कोणीही अपमान करू नये.

(२) राष्ट्रध्वजाचा मान राखला पाहिजे.

(ल) नक्कीच! राष्ट्रध्वजाचा मान राखायलाच हवा!

(२) खालील वाक्याचे उद्गारार्थी रूपांतर ओळखा :

(१)

वाक्य : तुमचा हा भाग शांत आहे.

पर्याय :

(य) तुमचा हा भाग फार अशांत आहे.

(२) तुमचा हा भाग किती शांत आहे!

(ल) तुमचा हा भाग फारच शांत आहे, नाही का?

(ड) खालील वाक्यांत कोणती विरामचिन्हे वापरता येतील त्याकरिता योग्य पर्याय निवडा :

(२)

(१) वाक्य : आता माझ्या लक्षात आलं ललितानं माझा हात हातात घेतला होता

पर्याय :

(य) प्रश्नचिन्ह, उद्गारचिन्ह (१) पूर्णविराम, प्रश्नचिन्ह

(ल) स्वल्पविराम, पूर्णविराम (व) संयोगचिन्ह, प्रश्नचिन्ह

(२) वाक्य : "आजच्या सभेस आपण उपस्थित राहावं ही विनंती करायला फोन केला"

पर्याय :

(य) प्रश्नचिन्ह, पूर्णविराम (१) स्वल्पविराम, उद्गारचिन्ह

(ल) स्वल्पविराम, पूर्णविराम (व) स्वल्पविराम, प्रश्नचिन्ह

(इ) खालील विधानात / काव्यपंक्तीत कोणता रस प्रामुख्याने आढळतो, त्यासाठी योग्य पर्याय निवडा :

(२)

(१) पाण्यावर सांडलेलं चांदणं पाहिलं की वाटायचं सगळा समुद्र ओंजळीत पकडावा. कसं थंड, शांत वाटायचं.

(य) शांत रस (१) करुण रस

(ल) वीर रस (व) शृंगार रस

(२) बर्फाचे तट पेटुनि उठले सदन शिवाचें कोसळतें

(य) शांत रस (१) वीर रस

(ल) अद्भुत रस (व) बीभत्स रस

(फ) खालील पारिभाषिक शब्दांचा योग्य अर्थ लिहा :

(२)

(१) Keyboard

(य) कळफलक (१) गुरुकिल्ली

(ल) वार्ताफलक (व) धावफलक

(२) X-ray

(य) नीलकिरण (१) ओझोन किरण

(ल) क्ष-किरण (व) सूर्यकिरण

प्र. ४. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे ८० शब्दांत लिहा : (४) [७]

- (१) 'विडंबन' ह्या विनोदप्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (२) 'गुंडगुळ्याचा माळ' हे ठिकाण भुतांच्या दृष्टीने गैरसोईचे का होते?
- (३) धोतऱ्याने आपले श्रेष्ठत्व पटवून देण्यासाठी कोणकोणत्या गोष्टी केल्या?

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 'एका' वाक्यात लिहा : (३)

- (१) 'कोटी' हा शब्द कोणत्या इंग्रजी शब्दापासून घेतला आहे?
- (२) तुकाराम लांडगे याचे काळीज कसे होते?
- (३) 'दहावीची (अ) पूर्वतयारी' या पाठाच्या लेखकाचे नाव लिहा.
- (४) भुतांच्या गोष्टी केव्हा ऐकायच्या असतात?
- (५) मानसीच्या आईने टीव्ही माळ्यावर केव्हापासून टाकून दिला?

प्र. ५. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ८० शब्दांत लिहा : (८) [१२]

- (१) लेखकाचे नंदनवन कोठे व कसे आहे?
- (२) पत्र्याच्या पेटाऱ्यात कोंबल्यानंतर ले. कर्नल श्याम चव्हाण यांची अवस्था कशी झाली?
- (३) 'यंत्रमानव सांगकाम्या आहे' हे विधान 'अति काळजीचे परिणाम' या पाठाच्या आधारे एक उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- (४) 'सोयरा वृक्षवल्लींचा' या पाठात घरी बाग फुलविण्यामागे उन्नीकृष्णन यांच्या कोणत्या भावना होत्या?

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 'एका' वाक्यात लिहा : (४)

- (१) 'ज्याचं त्याचं नंदनवन' या पाठाच्या लेखकाचे नाव लिहा.
- (२) डॉ. कलाम यांच्या मते देशाची एकमेव खरी संपत्ती कोणती?
- (३) गिरिजा कीर यांना पुढे येणाऱ्या लाटा कशाचे प्रतीक वाटायच्या?
- (४) ले. कर्नल श्याम चव्हाण यांच्या आत्मचरित्राचे नाव लिहा.
- (५) बाबुरावांनी नातवाला वाढदिवसाला कोणती भेट दिली?
- (६) लेखक भाग्यवंतांच्या पंक्तीत केव्हा जाऊन बसले?

प्र. ६. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ८० शब्दांत लिहा : (८) [११]

(१) संत शेख महंमद यांनी 'अभक्ताची ओळख' कशा तऱ्हेने करून दिली आहे?

(२) महात्मा फुले यांनी 'मानवता धर्माची' शिकवण कशी दिली आहे?

(३) शांता शेळके यांनी स्त्री-शक्तीचे महत्त्व कसे विशद केले आहे?

(४) 'नव्या शहराविषयी' या कवितेतून अस्वस्थ कविमनाचे दर्शन कसे घडते?

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 'एका' वाक्यात लिहा : (३)

(१) संत नामदेवांच्या मते प्रापंचिकाने द्रव्य कशाप्रमाणे मानावे?

(२) संत जनाबाई जात्यावर कोणते दळण दळते आहे?

(३) कोंबातून प्रगटलेली दोन पाने बहिणाबाईंना कशी दिसतात?

(४) 'या जन्माला फुटे न भाषा' ही कविता कोणत्या काव्यसंग्रहातून घेतली आहे?

(५) कवी नारायण सुर्वे यांनी कोणाच्या जीवनाचे वर्णन केले आहे?

प्र. ७. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ८० शब्दांत लिहा : (८) [१८]

(१) अग्रलेख लिहिण्यापूर्वी संपादकास कोणती पूर्वतयारी करावी लागते?

(२) आर. जे. (रेडिओ जाँकी) कडे कोणती स्वभाववैशिष्ट्ये असणे आवश्यक आहे?

(३) दूरचित्रवाणीवरील जाहिरातीचे महत्त्वाचे घटक थोडक्यात लिहा.

(४) महाजालावर एखादे संकेतस्थळ सुरू करण्यासाठी काय काय करावे लागते?

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही सहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 'एका' वाक्यात लिहा : (६)

(१) दूरचित्रवाणीवरील बातमीपत्रातील निवेदनास कशाची जोड दिली जाते?

(२) दूरचित्रवाणीच्या वार्ताहरासोबत कोणते युनिट असते?

(३) आकाशवाणीचा शोध कोणी लावला?

(४) एचटीएमएलची प्रमाणित संहिता कोणत्या साली तयार करण्यात आली?

(५) विशेष खुणांचा (tags) उपयोग कसा होतो?

(६) महाजालाचे संदेशवहन कोणामुळे सुरळीत राहते?

(७) संगणकावर देवनागरीत मजकूर लिहिण्यासाठी कोणती सुविधा वापरता येते?

(८) 'इंटरनेट'ला मराठीत काय म्हणतात?

(९) 'क्यूशीट' म्हणजे काय?

(क) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर मुलाखतपूर्व तयारी म्हणून ६ ते ८ प्रश्नांची प्रश्नावली तयार करा :

(४)

(१) एका क्रिकेट खेळाडूची मुलाखत.

(२) वाहतूक नियंत्रक पोलिसाची मुलाखत.

(३) अंधश्रद्धानिर्मूलनाचे कार्य करणाऱ्या कार्यकर्त्याची मुलाखत.

